

Aan de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Mevrouw drs. E.I. Schippers
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

Oudlaan 4
3515 GA Utrecht
Postbus 9696
3506 GR Utrecht
Telefoon (030) 273 97 26
www.brancheorganisatieszorg.nl
CenE Bankiers 69 91 64 559

Datum : 13 juni 2013
Ons kenmerk : 0130613/BoZ
Betreft : aanbevelingen Onderzoeksraad voor Veiligheid

Geachte mevrouw Schippers,

Op 19 april 2012 heeft de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) het onderzoeksrapport *Brand in Rivierduinen; veronderstelde veiligheid* uitgebracht. In dit rapport heeft de OVV de volgende aanbevelingen gedaan aan de brancheorganisaties in de zorg in Nederland.

2a. Stimuleer zorginstellingen bij het opzetten van een brandveiligheidsbeleid waarin beheersmaatregelen, op basis van een systematische risico-analyse op de verschillende gebieden (bouwkundig, organisatorisch, technisch en inventaris), periodiek in onderlinge samenhang worden gezien en worden afgestemd op de mate van zelfredzaamheid van de patiënten. Zorg voor uitwisseling van kennis en de ontwikkeling van normen en help de instellingen bij het maken van realistische scenario's.

2b. Zorg voor uitwerking van het centrale begrip zelfredzaamheid en stimuleer dat dit begrip op uniforme wijze wordt vertaald en verankerd in het brandveiligheidsbeleid van zorginstellingen.

In een brief van 24 mei 2013 heeft de OVV de branches herinnerd aan de plicht die op de brancheorganisaties rust om u te melden op welke wijze zij gevolg aan deze aanbevelingen zullen geven.

ActiZ, GGZ Nederland, NFU, NVZ en VGN, verenigd in de Brancheorganisaties Zorg (BoZ) willen u graag informeren over de wijze waarop zij gevolg geven en reeds hebben gegeven aan de bovenstaande aanbevelingen van de OVV. De

Van de Brancheorganisaties Zorg (BoZ) maken deel uit:

brancheorganisaties zijn bij het invulling geven aan de aanbevelingen zowel separaat als gezamenlijk opgetrokken. Over zowel het gezamenlijke traject als de afzonderlijke trajecten zullen wij u hieronder informeren.

Gezamenlijk traject

De brancheorganisaties in de zorg zijn van opvatting dat de brandveiligheid in de zorg beter kan en beter moet. Zorgaanbieders willen daarin hun verantwoordelijkheid nemen, daarbij ondersteund door hun brancheorganisaties en de overheid.

Brandveiligheid in de zorg is complex. Er zijn verschillende aspecten die bijdragen aan een brandveilige of -onveilige situatie: de staat van het gebouw, de inventaris, de organisatie van bedrijfshulpverlening (BHV) en de zelfredzaamheid van de patiëntenpopulatie. Vaak voldoen deze afzonderlijke bedrijfsonderdelen aan de vereisten, maar is meer samenspraak tussen die onderdelen van belang om een goed beeld van alle risico's te krijgen.

Tot op heden werd brandveiligheid vooral benaderd vanuit wet- en regelgeving.

Gebleken is dat het voldoen aan wet- en regelgeving alleen niet leidt tot een optimale brandveiligheid, omdat onvoldoende gekeken wordt naar de feitelijke risico's. Daarom is een omslag nodig richting een risicogestuurde benadering van brandveiligheid in de zorgsector. Dat betekent niet dat aan het voldoen aan de regels geen belang meer wordt gehecht, maar dat het voldoen aan de regels in het perspectief wordt gezet van de risico's op brand in een zorginstelling. Daarbij worden risico's integraal gewogen en kan een belangrijke stap gezet worden naar grotere brandveiligheid in de zorg.

In dit kader is door de BoZ een ambtelijk overleg gestart met uw ministerie. De brancheorganisaties hebben in dit overleg een actieplan *'Een nieuwe fase in brandveiligheid in de zorg'* gepresenteerd met als doel te komen tot een gezamenlijke en onderling afgestemde aanpak van de brandveiligheid in de zorg. Op dit moment wordt verder overlegd om te komen tot een project met als belangrijkste doelen het realiseren van:

- een verbindende visie die door alle partijen wordt gedragen (brancheorganisaties, overheid inclusief toezichthouders, brandweer enz.)
- het bijeenbrengen - binnen de kaders van de verbindende visie- van verschillende bestaande en te ontwikkelen instrumenten (onder andere met betrekking tot zelfredzaamheid) en handreikingen.

Op basis hiervan zullen de brancheorganisaties verder gaan op de weg van het stimuleren en faciliteren van lidinstellingen bij het opzetten van een brandveiligheidsbeleid waarin beheersmaatregelen, op basis van een systematische risico-analyse, in onderlinge samenhang worden gezien en worden afgestemd op de mate van zelfredzaamheid van de patiënten/cliënten. Hieronder geven wij een overzicht wat daarin tot op heden bij de afzonderlijke branches reeds is gerealiseerd.

Van de Brancheorganisaties Zorg (BoZ) maken deel uit:

ActiZ

Naar aanleiding van de publicatie van het rapport van de OVV *Brand in Rivierduinen, veronderstelde veiligheid* en de aanbevelingen die daarin zijn gedaan, heeft ActiZ met onderzoekers van de OVV gesproken en informatie uitgewisseld. De volgende initiatieven (in chronologische volgorde) sluiten aan bij de aanbevelingen van de OVV:

- In 2011 is ActiZ gestart met de Klankbordgroep Brandveiligheid, van en voor leden van ActiZ. Doel: het delen van praktijkervaringen, kennisuitwisseling, klankbord bij beleidsvorming.
- In 2012 heeft ActiZ in samenwerking met zorgorganisatie Careyn het 'Protocol Integrale Brandveiligheid' aan leden van ActiZ beschikbaar gesteld. Een praktische opzet om brandveiligheid op alle aspecten in alle lagen van de organisatie te borgen. Het protocol is ook aan de OVV ter beschikking gesteld.
- Vanuit oogpunt van integraliteit en bestuurlijke verantwoordelijkheid voor veiligheid heeft ActiZ in 2012 in samenwerking met experts een passend ondersteuningsaanbod voor bestuurders ontwikkeld: *Als bestuurder verantwoordelijkheid nemen voor risico's*. Inmiddels hebben zo'n 50 bestuurders deelgenomen en is het aanbod in 2013 voortgezet en verbreed naar managers.
- Ook wordt, in samenwerking met bestuurders, gewerkt aan een 'bestuurdersmonitor'.
- In 2012 is ActiZ, samen met de VGN, de samenwerking met Brandweer Nederland gestart om de aanpak *Geen Nood bij Brand* landelijk bekendheid te geven. De uitrol van *Geen Nood bij Brand* is in 2013 gestart. De basis van *Geen Nood bij Brand* is samenwerking tussen brandweer en zorgorganisatie, gericht op een andere attitude en vergroting van risicoperceptie en bewustwording van brandveiligheid. In 2013 starten zo'n 50 samenwerkingsprojecten in de ouderenzorg. In 2014 volgen er meer. Het initiatief is in Gelderland-Midden ontstaan en kreeg de landelijke innovatieprijs van de brandweer.
- 2013: ActiZ is met het Nederlands instituut voor bedrijfshulpverlening (NIBHV) en Prof. Dr. Ira Helsloot (hoogleraar besturen van veiligheid, Radboud Universiteit Nijmegen) in gesprek over de promotie en implementatie van de door hen ontwikkelde visie op zelfredzaamheid en bedrijfshulpverlening: *BHV als veiligheidsmotor*.
- 2013: ActiZ wil een vervolg geven aan het in haar opdracht door TNO uitgevoerde onderzoek naar de toepassingsmogelijkheden van automatische brandbestrijdingsmiddelen in het licht van de ontwikkelingen in de langdurige zorg (minder zelfredzamen wonen langer zelfstandig, het scheiden van wonen en zorg). Toepassingen zoals waterleidingsprinklers, automatische aerosolblustechniek in combinatie met redundant uitgevoerde draadloze alarmering kunnen mensenlevens redden in situaties waar zorgverleners en andere hulpverleners niet meer vanzelfsprekend 24 uur per dag binnen enkele minuten beschikbaar zijn om hulp te bieden.

Van de Brancheorganisaties Zorg (BoZ) maken deel uit:

GGZ Nederland

Mede naar aanleiding van branden bij ggz-instellingen, het rapport van de gezamenlijke inspecties en het rapport van de OVV, heeft GGZ Nederland verschillende activiteiten ondernomen om haar leden te ondersteunen bij het verbeteren van de brandveiligheid. Deze activiteiten sluiten mooi aan op de aanbevelingen van de OVV:

- In 2011 heeft GGZ Nederland twee invitationale conferences georganiseerd om met experts verder te verkennen met welke activiteiten GGZ Nederland haar leden kan ondersteunen.
- In 2012 heeft GGZ Nederland samen met de OVV en Rivierduinen een bestuurlijke conferentie georganiseerd over brandveiligheid.
- In 2012 heeft GGZ Nederland brandveiligheid opgenomen in de hoofdclassificatie van het Veilig Incidenten Meldsysteem en haar leden opgeroepen om brandveiligheid te borgen in het veiligheidsmanagementsysteem.
- In 2012 heeft GGZ Nederland een visie op brandveiligheid opgesteld: integrale, risicogestuurde en realistische brandveiligheid.
- In 2012 heeft GGZ Nederland een handreiking Integrale aanpak brandveiligheid ontwikkeld en verspreid onder haar leden. In deze handreiking staan verschillende instrumenten beschreven waarmee instellingen een integrale risico-inventarisatie kunnen uitvoeren, inclusief patiëntgebonden risico's zoals de zelfredzaamheid van patiënten.
- In 2012 heeft GGZ Nederland een themawebsite gelanceerd en goede praktijkvoorbeelden ontsloten voor haar achterban, zie: www.veiligezorgieterszorg.nl/speerpunten/brandveiligheid.html
- In 2012 heeft GGZ Nederland de WAR-systematiek bekend gemaakt onder haar achterban. De WAR-systematiek is een eenvoudige methode om de zelfredzaamheid van ggz-patiënten in de intramurale zorg in kaart te brengen en passende beheersmaatregelen te treffen.
- In 2012 is het blad Bedrijfshulpverlening in de Arbocatalogus GGZ aangevuld met scenario's waarmee ggz-instellingen rekening moeten houden.
- In 2012 en 2013 heeft GGZ Nederland 2 videofilmjes gemaakt over brandveiligheid en deze via een nieuwsbrief en via de website www.veiligezorgieterszorg.nl/filmpjes.html onder de aandacht gebracht van haar leden.
- In 2013 gaat GGZ Nederland actief *Geen nood bij brand* promoten onder haar leden. *Geen nood bij brand* is zoals genoemd een methode waarbij brandweer en zorginstelling op basis van een risico-inventarisatie samen de brandveiligheid verbeteren.

Van de Brancheorganisaties Zorg (BoZ) maken deel uit:

VGN

De VGN herkent zich in de conclusie van de OVV dat het voldoen aan regelgeving niet altijd zal leiden tot brandveiligheid op maat voor de cliënten/bewoners. Dat is ook de reden dat de VGN bepleit dat ook de overheden (landelijk en regionaal) én de toezichthouders (met name de Rijksinspecties) veel meer 'risicogericht' controleren in plaats van 'regelgericht'. De VGN stimuleert de leden dan ook om brandveiligheidsmaatregelen 'op maat' te organiseren binnen een 'integrale aanpak' (waarbij de maatregelen in gebouwen en organisatorische maatregelen, zoals BHV, op elkaar zijn afgestemd). Inmiddels werkt de VGN hierin nauw samen met Brandweer Nederland in het project *Geen nood bij brand*. De VGN heeft enkele ledenbijeenkomsten georganiseerd met de brandweer ten behoeve van een uitwisseling van kennis. Ook werkt de VGN momenteel aan een *Handreiking brandveiligheid*. Het concept is positief door Brandweer Nederland ontvangen. Ook ambtelijk is op uw ministerie positief op het concept gereageerd. De aandacht voor het begrip zelfredzaamheid herkent de VGN. Zeker in de gehandicaptenzorg is dit een actueel thema in het kader van de extramuralisering: mensen met beperkingen blijven door het nieuwe overheidsbeleid langer thuis wonen. Instellingen worstelen met het vraagstuk van de verantwoordelijkheidsverdeling in de thuissituatie waar zorg wordt verleend. Ook dit aspect is binnen de gehandicaptenzorg momenteel volop in discussie. De VGN pleit ervoor om ook van de kant van de OVV meer aandacht hieraan te geven.

Nederlandse vereniging van ziekenhuizen (NVZ)

Binnen de Nederlandse vereniging van ziekenhuizen (NVZ) is patiëntveiligheid één van de speerpunten voor haar leden, hieronder rekent de NVZ uiteraard ook brandveiligheid. Ziekenhuizen zijn enorm complexe organisaties waarbij lokaal maatwerk in de aanpak van brandveiligheid belangrijk is. Veiligheid en brandveiligheid is een belangrijk thema waar veel aandacht voor is bij de NVZ- leden. Lokaal hebben deze leden nauw contact met elkaar over brandveiligheid voor zowel nieuwbouw- als renovatieprojecten, maar zeker ook over de dagelijkse routine zoals bijvoorbeeld het verbeteren van (de inzet van) BHV.

Naar aanleiding van het rapport van de gezamenlijke inspecties en het rapport van de OVV heeft de NVZ brandveiligheid weer verschillende keren onder de aandacht gebracht van haar leden om zo haar leden te blijven ondersteunen bij het verbeteren van de brandveiligheid. In Nieuwsbrieven is er aandacht geschonken aan brandveiligheid, het onderwerp wordt genoemd bij ledenbijeenkomsten en specifiek bij de werkgroep Bouwende Ziekenhuizen in het kader van nieuwbouw, waar good practices worden gedeeld.

Van de Brancheorganisaties Zorg (BoZ) maken deel uit:

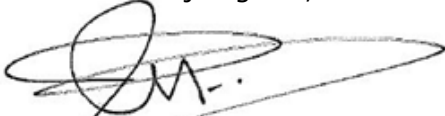
De Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra (NFU)

De umc's hebben het onderwerp brandveiligheid verschillende malen besproken in het overleg van de directeuren facilitair bedrijf. Alle umc's zijn nadrukkelijk met brandveiligheid bezig. Door de ongelijksoortigheid van de organisaties is dat niet volgens één protocol. In het overleg tussen de umc's wordt op dit moment gewerkt aan een brandveiligheidsvisie. Deze zal na de zomer worden geagendeerd bij het NFU bestuur. Het document biedt een kader waarbinnen per umc accenten kunnen worden gelegd. De mogelijkheid van gezamenlijke trajecten wordt daarbij uitdrukkelijk onderzocht.

Tenslotte

Wij menen met bovenstaande de aanbevelingen van de OVV ten volle ter harte genomen te hebben en zien uit naar een verdere vruchtbare samenwerking met uw departement en de andere betrokken ministeries.

Met vriendelijke groet,

De heer prof. dr. A.P.W.P. van Montfort
voorzitter

cc: Minister van Veiligheid en Justitie
Onderzoeksraad voor Veiligheid
Vaste Kamercommissie van VWS

Van de Brancheorganisaties Zorg (BoZ) maken deel uit: